

הסתמכות על הירושלמי

רב האיי ז"ל שאנו מוצאין בתלמוד בבלי הלכות סתומות כגון שאלת חגי לכהנים תורה לענין רביעי וחמשי. ובתלמוד ארץ ישראל פרשו חשבונם. והא דגרסי' ודלמא במורכנין ובתלמוד ארץ ישראל נאמר ריכון בעקור, יש לנו לסמוך על פירוש תלמוד ארץ ישראל ולהחזיקו בידנו עקר, או נאמר שמא חולקין ויש לנו לבקש לתלמודינו טעם אחר.

והשיב דבר זה אינו מסויים. מיהו **כל מה שמצינו בתלמוד ארץ ישראל מפורש שאין חולק על דבר שיש בתלמודנו, או שמשמע בסתמא ונותן טעם, נאחזנו ונסמוך עליו, דלא גרע מפרושי ראשונים, אבל מה שמצינו שחולק על תלמודנו נעזבנו.**

האשכול: ר' אברהם ב"ר יצחק מהעיר נרבונה שבפרובנס (דרום צרפת). נולד בנרבונה בערך בשנת 1085, ונפטר שם בשנת 1158. הספר כולל 25 פרקים בנושאים שונים, רובם שייכים לתחומי או"ח-יו"ד. ראב"י נחשב מן הפוסקים החשובים ביותר, ופסקיו מצוטטים רבות אצל הראשונים שאחריו.

אצל אחדים מבין הפוסקים האשכנזים **בולטת הנטייה**
לתאם את הבבלי והירושלמי ולסלק חילוקים
והבדלים שביניהם.

ר' יואל כותב כך: 'ונראין הדברים כך כדי להשוות
הירושלמי והבבלי',
ובשם בנו, הראבי"ה, נמסר הכלל: 'וכל היכי שנוכל
ליישב ירושלמי עם תלמודא דידן לא נאמר שחלוקים
זה על זה'.

הוא דבר ידוע שרבינו משה (=הרמב"ם) **רגיל לפסוק על**
פי הירושלמי יותר מכל הפוסקים הידועים אצלינו ואפי'
במקום שאין תלמודינו מוכיח כדברי הירושלמי לפעמים
יפסוק כמותן **היכא שתלמודינו מעמיד משנה או**
ברייתא בשינוי דחיקא והירושלמי מפרשא בפשטא
תופס לו שיטת הירושלמי.

מהרי"ק: רבי יוסף בן שלמה קולון (המהרי"ק) נולד בצרפת בשנת 1420 לערך ונדד הרבה בחייו. הוא
ישב בעיקר בצפון איטליה, שם כיהן כרב בכמה קהילות חשובות. תשובותיו זכו לשם ולתפוצה רבה.
תלמידו היה ר' עובדיה מברטנורה, בעל הפירוש המפורסם למשנה. המהרי"ק נפטר בשנת 1480.

השגות הראב"ד (על רמב"ם הלכות קריאת שמע ג/ו)

זה הרב דרכו להיות סומך על הירושלמי וכאן לא

סמך כי ...

למרות הכלל, שאין להתחשב בדעת הירושלמי במקום
שהבבלי חולק עליו, **אנו מוצאים שגם חכמים אשר**
דגלו במפורש בכלל זה, מכריעים בכל זאת
כירושלמי גם אם לא מצאו אפשרות ליישב את
הסתירה.

**ישנם רבים מבין הראשונים שהירושלמי מהווה
אצלם סמכות הלכתית מלאה ולעתים גם כאשר היא
נוגדת את הבבלי, ביניהם יש למנות את הרשב"א,
הרמב"ן, הראב"ה והר"ש משאנץ.**

מאידך גיסא, יש לציין שיש שהרחיבו את העדפת התלמוד הבבלי עד שקבעו שאפילו דברים המופיעים בירושלמי, והבבלי אינו חולק עליהם בפירוש, כלומר אין הוא דן בהם, אין לקבלם, ונימוקם: מאחר שהתלמוד הבבלי הכיר את תורת ארץ ישראל ובכל זאת נמנע מלהביאה סימן שהוא חולק עליה (רבנו יהונתן,

מובא בשיטה מקובצת, בבא מציעא יב ע"ב, ד"ה: "במגורשת").